॥३०॥निरुदरः अतुंदिलः ह्रिया परनारीविषये निषेधश्चक्षुरादींद्रियनिवर्तनं यस्य सः ॥ तत्रहेतुर्जितेंद्रियत्वं॥३१॥सौख्यान्सौख्यसाधनान्॥आर्यं त्वां सर्वात्मना श्रितः ॥ त्वत्सदृशव्यवहारवान् सर्वात्मना इतरव्यासंगत्यागपूर्वकं त्वद्विषयमननादिमानित्यर्थइतिकतकः ॥ ३२ ॥ स्वर्गोजितएव स्वाधीनःकृतः यतोवनस्थमपि त्वां तापस्ये तापसधर्मे स्थित्वा अनुविधीयते अनुकरोति सेवतइत्यर्थः ॥ धीङोदैवादिकस्यरूपं ॥३३॥ द्विपदामनुष्याः पित्र्यं स्वभावं नानुवर्तंते किंतु मातृकंस्वभावमनुवर्तंतइतिप्रसि

अत्यंतसुखसंवृद्धःसुकुमारोहिमार्दितः॥ कथंत्वपररात्रेषुसरयूमवगाहते॥ ३० ॥ पद्मपत्रेक्षणःश्यामःश्रीमान्निरुदरोमहान् ॥ धर्मज्ञःसत्यवादीचह्रीनिषेधोजितेंद्रियः॥ ३१ ॥ प्रियाभिभाषीमधुरोदीर्घबाहुररिंदमः ॥ संत्यज्यविविधान्सौख्यानार्यंसर्वात्मनाश्रितः ॥३२॥ जितःस्वर्गस्तवभ्रात्राभरतेनमहात्मना॥ वनस्थमपितापस्येयस्त्वामनुविधीयते॥३३॥नपित्र्यमनुवर्तंतेमातृकंद्विपदाइति॥ ख्यातोलोकप्रवादोयंभरतेनान्यथाकृतः ॥ ३४ ॥ भर्तादशरथोयस्यास्साधुश्चभरतःसुतः ॥ कथंनुसांबाकैकेयीतादृशीक्रूरदर्शिनी ॥ ३५ ॥ इत्येवंलक्ष्मणेवाक्यंस्नेहाद्वदतिधार्मिके॥ परिवादंजनन्यास्तमसहन्राघवोऽब्रवीत्॥३६॥ नतेंऽबामध्यमातातगर्हितव्याकदाचन॥ तामेवेक्ष्वाकुनाथस्यभरतस्यकथांकुरु॥ ३७ ॥ निश्चितैवहिमेबुद्धिर्वनवासेदृढव्रता ॥ भरतस्नेहसंतप्ताबालिशीक्रियतेपुनः ॥ ३८॥ संस्मराम्यस्यवाक्यानिप्रियाणिमधुराणिच॥ हृद्यान्यमृतकल्पानिमनःप्रल्हादनानिच॥ ३९ ॥ कदान्वहंसमेष्यामिभरतेनमहात्मना॥शत्रुघ्नेनचवीरेणत्वयाचरघुनंदन॥ ४० ॥

द्धोलोकवादोभरतेनान्यथाकृतः ॥ पितृस्वभावएवांगीकृतोनमातुरित्यर्थः ॥३४॥ भरतं स्तुत्वा कैकेयीं निंदति ॥ भर्तेत्यादि॥३५॥ स्नेहाद्भरतरामयोः स्नेहात् ॥३६॥ न गर्हितव्या ॥ दैवकृतत्वात्तद्बुद्धेस्तामेव पूर्वोक्तामेव ॥ ३७॥ बालिशी क्रीयते गुणाश्रयस्य भरतस्य वियोगमसहमाना चांचल्यं प्राप्नोतीत्यर्थः ॥३८॥ स्नेहमेव प्रकाशयति॥संस्मरामीति॥प्रियाण्यपि केनचिदुच्यमानानि कर्णकठोराणि भवंतीति मधुराणीति हृद्यानि मंत्रवत्परहृदयबंधनानि ॥ सामान्यतोमाधुर्यमुक्त्वाऽतिशयेनाह ॥ अमृतकल्पानीति ॥ अतएव मनःप्रह्लादनानि ॥ ३९ ॥ त्वयेत्यस्य सहितइतिशेषः ॥ ४० ॥